

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Klimata politikas aktualitātes Latvijā un purvu loma

2019. gada 30. maijs
LIFE REstore
Uzraudzības grupas sanāksme

Elīna Baltroka
Klimata pārmaiņu un adaptācijas
politikas nodaļas vadītāja

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Mitrzemes Latvijā

- **Definīcija:** Mitrzemes ir zemes, kas ir pārklātas ar ūdeni vai satur to visa gada garumā un nav meža zeme, aramzeme un ganības*
- **Latvijas kopējā mitrzemes platība 2017.gadam ir 459,73 tūkst ha****, ieskaitot 33,68 tūkst ha nosusinātās kūdras zemes kūdras ieguvei

Avoti:

*2006. gada IPCC vadlīnijas

**2019. gada SEG inventarizācija (15.04.2019.)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Mitrzemju saikne ar SEG un pielāgošanos klimata pārmaiņām

- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām** - Mitrāji palīdz novērst plūdus, uztverot palu ūdeņus un vēlāk pakāpeniski tos atbrīvojot.
- **Mitrāju veidošana apvidos, kur dominē lauksaimniecības zemes**, ir viens no pasākumiem, kas mazinātu dabisko un pusdabisko teritoriju fragmentāciju un izolāciju. Šādi mitrāji kalpotu gan kā dažādu sugu, jo īpaši – putnu, pārvietošanās saliņas (“stepping stones”), gan kā **organiskā piesārņojuma mazinātāji**.
- **Mitrzemes ir viena no svarīgākajām emisiju kategorijām SEG inventarizācijā - pamatavots** (CO₂ emisijas no komerciālas kūdras ieguves un augsnes drenāžas)
- **Kūdras izmantošana** ietekmē SEG emisiju apjomu (enerģetikā – kurināmā sadedzināšana), kā arī zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) mērķu izpildi 2026. – 2030. gadā (uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti no apsaimniekotām mitrzemēm)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas Komisijas paziņojums «Tīru planētu visiem!»

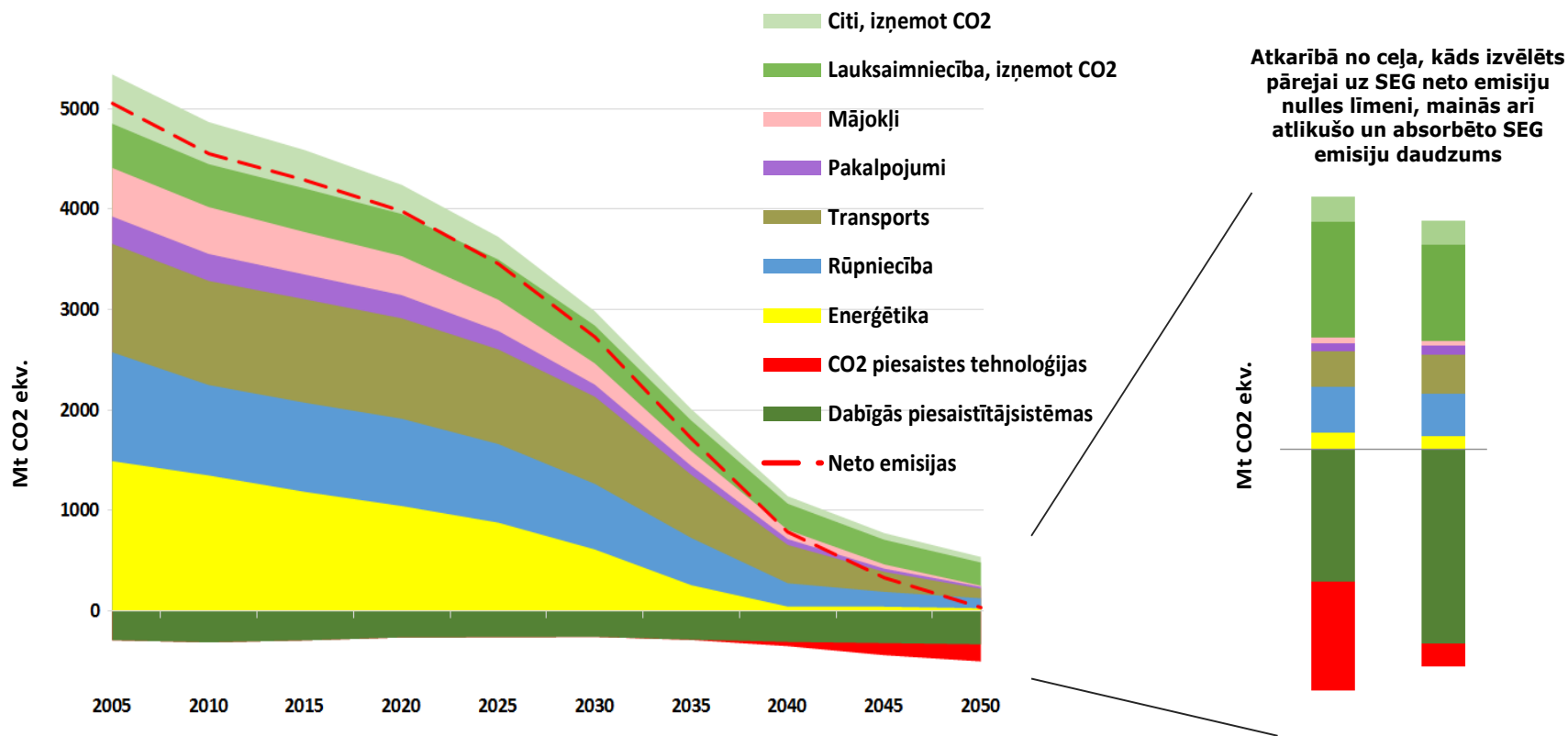
- 2018. gada 28. novembrī Eiropas Komisija (EK) publicēja paziņojumu “**Tīru planētu visiem!** *Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku*” (t.s. **ES OMA stratēģijas priekšlikums**).
- **Tajā izklāstīts EK redzējums par klimatneitrālas Eiropas sasniegšanu līdz 2050. gadam, ievērojot Parīzes nolīguma mērķi noturēt pasaules vidējās temperatūras pieaugumu būtiski zem 2°C robežas (un censties to ierobežot 1.5°C robežās).**
- Stratēģijā paredzētie 8 scenāriji grupēti trīs kategorijās:
 - ❑ **80–85 % SEG emisijas samazinājums līdz 2050. gadam**
1.–5. scenārijs paredz SEG emisiju samazināšanu plaši izmantojot elektrifikāciju, dažādas inovatīvas tehnoloģijas, kā arī palielinot energoefektivitāti.
 - ❑ **90 % SEG emisijas samazinājums līdz 2050. gadam**
6. scenārijs, ietverot ZIZIMM sektoru un iepriekšējos scenārijos paredzēto iespēju izmaksu ziņā efektīvāko kombināciju.
 - ❑ **100 % SEG emisijas samazinājums (klimatneitralitāte) līdz 2050. gadam**
7. un 8. scenārijs ietver 6.scenārijā paredzēto, kā arī paredz izmantot vairāk **bioenerģijas un CO₂ piesaistītājsistēmas** (tādējādi palielinot oglekļa uztveršanu un uzglabāšanu), nodrošināt efektīvu aprites ekonomiku un uzvedības modeļu izmaiņas.

Paziņojums un tā pavadošie dokumenti pieejami: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

EK Paziņojumā izceltais vēlamais scenārijs (klimatneitralitātes sasniegšana 2050.gadā)

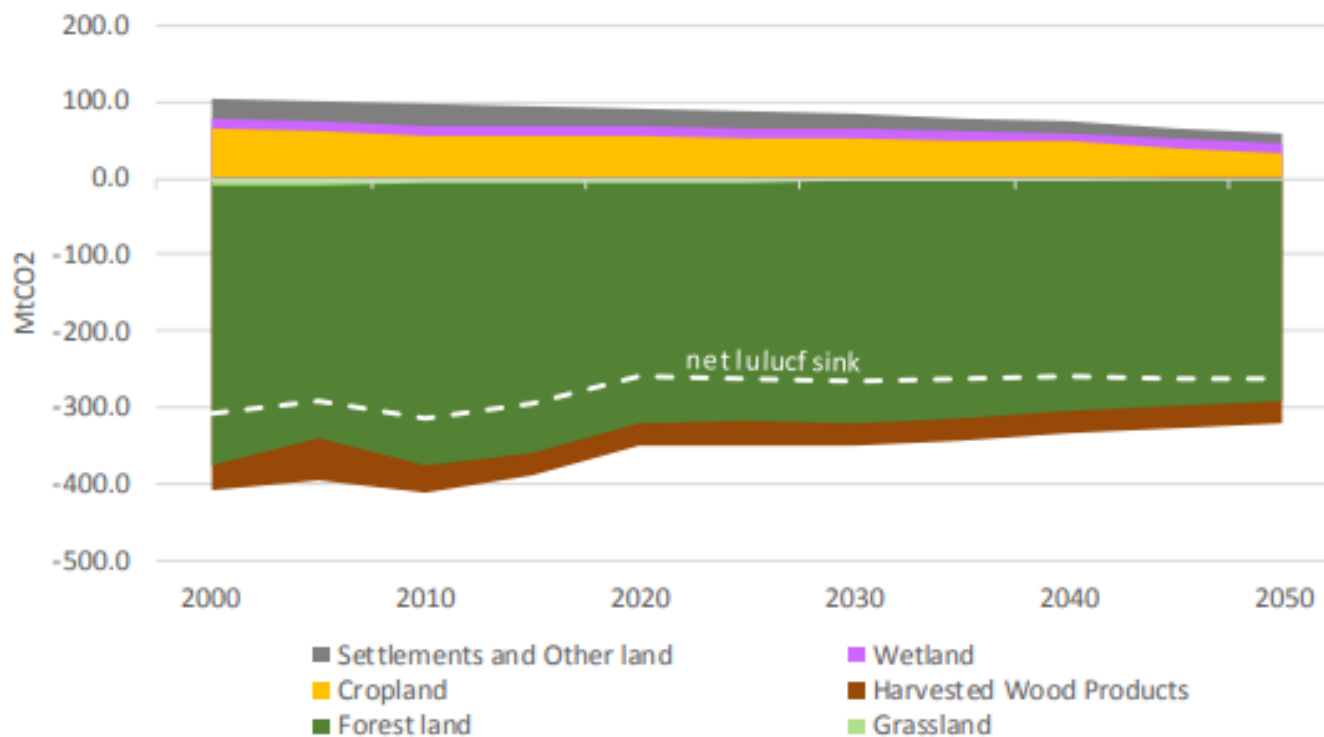

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Mitrzemju loma EK Paziņojumā un tā pavadošajos dokumentos I

ZIZIMM sektors ES kopumā bāzes scenārijā nodrošinās neto SEG piesaisti, taču tiek prognozēts, ka piesaiste ZIZIMM sektorā samazināsies no 300 MtCO₂ 2015. gadā līdz 260 MtCO₂ 2050. gadā gan mežu novecošanās dēļ, gan arī pieaugošas biomasas izmantošanas, galvenokārt materiālu izmantošanai (industriālais apaļkoks, zāģmateriāli, koka paneļi, papīrs, kartons)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Mitrzemju loma EK Paziņojumā un tā pavadošajos dokumentos II

- Lai efektīvā veidā samazinātu oglekļa zudumus augsnēs un samazinātu ar to saistītās CO₂ emisijas, ir **jāierobežo organisko augšņu un kūdras zemes izmantošanu lauksaimniecības produktu ražošanā**, kā arī jāizvairās no jaunu lauksaimniecības zemju veidošanas uz šādām augsnēm
- Eiropā saskaņā ar 2018. gada inventarizācijām par 2016. gadu **lauksaimniecības zemes uz organiskajām augsnēm emitē vidēji 16 – 17 tonnas CO₂ uz vienu hektāru** (mazāk par 1 tonnu CO₂ uz vienu hektāru emisijas nāk no lauksaimniecības zemēm, kas izvietotas uz minerālām augsnēm).
- **Organisko augšņu aizsargāšana no to intensīvas izmantošanas dotu būtiskus ieguvumus lauksaimniecības SEG emisiju samazināšanā.** To varētu sasniegt ierobežojot lauksaimniecisko darbību uz organiskajām augsnēm, kā arī veicinot kūdras purvu un mitrzemju atjaunošanu (ar ūdens līmeņa pacelšanu, lai samazinātu organiskā materiāla oksidāciju).
- Zemes rekultivācija, mežu atjaunošana un samazināta vai novērsta mežu degradācija, kā arī **mitrzemju atjaunošana palielina CO₂ piesaisti**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropadomes līderu samits Sibiu, Rumānijā 09.05.2019

romania2019.eu

- Neformālās sēdes gaitā **Latvija pievienojās** Beļģijas, Dānijas, Francijas, Luksemburgas, Nīderlandes, Portugāles, Spānijas un Zviedrijas **deklarācijai ES īstenot daudz ambiciozāku stratēģiju klimata pārmaiņu novēršanai**
- Deklarācijā tiek aicināts kā ES mērķi noteikt **SEG emisiju neto nulles līmeņa sasniegšanu 2050. gadā**
- Deklarācijā arī tiek pausts **atbalsts ES kopējā SEG mērķa 2030. gadam pārskatīšanai**
- K.Kariņš «**Mums ir radikāli jāmaina pieeja** – no valsts, kas negribīgi pieņem citu izlemto, jāklūst par valsti, kas ir viena no klimata politikas galvenajiem virzītājiem Eiropas Savienībā. Tā ir arī mūsu iespēja – ar kopējo Eiropas Savienības investīciju palīdzību kohēzijas politikā būtiski pārveidot Latvijas tautsaimniecību, lai tā spētu radīt un piedāvāt dažādus tehnoloģiskus risinājumus un pakalpojumus klimata pārmaiņu novēršanai globālā līmenī»

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģijas izstrāde

- Šobrīd notiek **Oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģijas 2050. gadam izstrāde**, balstoties uz saņemtajiem institūciju komentāriem, Eiropas Komisijas paziņojumu un aktuālajām politikas prioritātēm:
- Projekts tika izsludināts VSS 30.08.2018
- EK Paziņojums «Tīru planētu visiem!» tika publicēts 28.11.2018
- Stratēģijā plānota kā vīzijas dokuments, plānots apskatīt konkrētus rīcības virzienus oglekļa mazietilpīgas attīstības sasniegšanai:
 - ilgtspējīga enerģētika
 - visaptveroša energoefektivitāte
 - resursefektīvs un videi draudzīgs transports
 - ilgtspējīga zemes apsaimniekošana un lauksaimniecība
 - ilgtspējīgs patēriņš un ražošana
 - ilgtspējīga pilsētvide
 - pētniecība un inovācijas oglekļa mazietilpīgās tehnoloģijās.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021-2030.gadam (NEKP) izstrāde

- NEKP izstrādi kopumā koordinē **Ekonomikas ministrija**.
- **VARAM** koordinē NEKP izstrādi attiecībā uz SEG mērķu izpildes nodrošināšanu.
- NEKP izstrādā **sadarbībā ar nozaru ministrijām (ĀM, ZM, FM, SM, LM, IZM) un PKC, kā arī konsultējoties ar sabiedrību**.
- NEKP izstrādes aktuālā situācija un plānotais grafiks:
 - ✓ Sākotnējais NEKP projekts 2018.gada nogalē tika **iesniegts Eiropas Komisijā** (tā analizēs un vērtēs NEKP saturu, sniegs rekomendācijas), **taču tajā iekļautie pasākumi nav vispusīgi apspriesti un analizēti & turklāt nav pietiekami SEG mērķu izpildes nodrošināšanai**.
 - ✓ **2019.gadā plānots:**
 - Izdiskutēt, papildināt un precizēt NEKP iekļauto pasākumu sarakstu
 - **Panākt vienošanos par Latvijai noteikto SEG mērķu izpildes saistību pārdali starp nozaru ministrijām**
 - Izvērtēt un iekļaut Eiropas Komisijas **rekomendācijas**
 - **Nodrošināt sabiedrisko apspriešanu un konsultācijas ar NVO, pašvaldībām u.c.**
 - ✓ Galīgās redakcijas **sagatavošana un iesniegšana Eiropas Komisijā jāveic līdz 2019.gada 31.decembrim**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Mitrzemes NEKP projektā

Kā viens no potenciālajiem pasākumiem, kas pārsprīžams NEKP galīgās redakcijas kontekstā minēts:

- **«CO₂ Dabas resursu nodokļa atbrīvojuma kūdrai atcelšana»**

Pētniecības, inovācijas un konkurētspējas sadaļā pieminēts LIFE programmas projekts "Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā"

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam

- Izsludināts VSS 13.12.2018
- Šobrīd notiek darbs pie plāna precizēšanas balstoties uz saņemtajiem komentāriem (saskaņošanas sanāksme 31.05.2019)

Viens no Plāna projektā identificētajiem riskiem : **mežu un kūdras purvu ugunsgrēki**

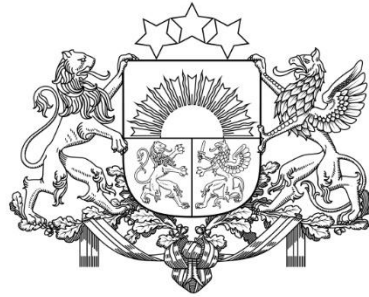
- Mežu un kūdras purvu ugunsgrēki – risks ar vidējām sekām, kas nākotnē palielināsies, un ar ļoti augstu varbūtību
- Meža un kūdras purvu ugunsgrēku riska zaudējumi nākotnē, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, nedaudz palielināsies no 1,22 milj. *euro* līdz 1,39 milj. *euro* 2100.gadā)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāna laika posmam līdz 2030.gadam projektā iekļautie pasākumi

- Veikt izpēti par esošo disperso mitrāju saglabāšanu un jaunu izveidošanu, kā arī veicināt disperso mitrāju veidošanu un uzturēšanu, sevišķi apvidos, kur dominē lauksaimniecības zemes;
- Veicināt meža ceļu tīkla attīstību, lai nodrošinātu efektīvu meža zemju apsaimniekošanu, un cita veida zemju pārvaldību nelabvēlīgos klimata apstākļos, kā arī operatīvu rīcību ārkārtējos (ugunsgrēku, t.sk. kūdras) gadījumos. Augsta apdraudējuma vietās ierīkot papildus meža ugunsdzēsības infrastruktūru, veicot rūpīgu izvērtējumu tās nepieciešamībai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

www.klimatam.lv

@klimatam

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas mērķi SEG ierobežošanai

		2013-2020	2021-2025	2026-2030
Ne-ETS emisijas		+17% (sadalīts arī ikgadējos mērķos)	-6% (tiks sadalīts arī ikgadējos mērķos)	
ETS emisijas		-21% (sadalīts ikgadējos mērķos konkrētām iekārtām)	-43% (tiks sadalīts ikgadējos mērķos konkrētām iekārtām)	
ZIZIMM uzskaites kategorijas	Apmežota zeme	Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti	Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti	Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti
	Atmežota zeme			
	Apsaimniekota meža zeme (meža references līmenis)*			
	Apsaimniekota aramzeme			
	Apsaimniekoti zālāji			
	Apsaimniekotas mitrzemes			

* **Meža references līmenis (MRL) 2013.-
2020.gadam ikgadēji noteikts -16 302 ktCO₂ ekv
apmērā**, taču tā gala vērtība pēc 2020. gada tiks
pārreķināta tehnisko korekciju ietvaros. 2021-
2030.gadam MRL aprēķinās līdz 2023. gada 30. jūnijam.

SEG - siltumnīcefekta gāzes
ETS – ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
ZIZIMM – zemes izmantošana, zemes
izmantošanas maiņa un
mežsaimniecība